

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 4883/2022
31.05.2023. године
Београд

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Звездане Лутовац, председника већа, Иване Рађеновић, Владиславе Милићевић, Јасмине Стаменковић и Татјане Миљуш, чланова већа, у парници тужиоца-противтуженог АА из ..., чији је пуномоћник Јелена Петровић, адвокат из ..., против туженог-противтужиоца ЈП „Електропривреда Србије“ са седиштем у Београду, кога у ревизијском поступку заступа пуномоћник Александар Будалић, адвокат из ..., по тужби ради накнаде штете и по противтужби ради дуга, одлучујући о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године, у седници одржаној 31.05.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

НЕ ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године као изузетно дозвољеној у погледу одлуке о тужбеном захтеву.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог-противтужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године, у погледу одлуке о тужбеном захтеву.

ПРИХВАТА СЕ одлучивање о ревизији туженог-противтужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године, као изузетно дозвољеној, у погледу одлуке о противтужбеном захтеву.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 3879/19 од 02.03.2021. године, у другом ставу изреке, тако што се:

УСВАЈА противтужбени захтев туженог и обавезује тужилац да исплати туженом износ од 62.500,00 динара са законском затезном каматом од 30.12.2016. године до исплате, у року од 15 дана од достављања преписа пресуде.

Свака странка сноси своје трошкове другостепеног поступка и поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 3879/19 од 02.03.2021. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиоца и обавезан тужени да му због мање исплаћене отпремнине због одласка у пензију исплати 62.500,00 динара са

законском затезном каматом почев од 21.01.2017. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је као неоснован противтужбени захтев туженог-противтужиоца којим је тражио да се обавезе тужилац-противтужени да му на име дуга исплати 62.500,00 динара са затезном каматом почев од 30.12.2016. године до исплате. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени-противтужилац да тужиоцу-противтуженом накнади трошкове парничног поступка у износу од 25.400,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3045/21 од 26.11.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је као неоснована жалба туженог-противтужиоца и потврђена првостепена пресуда. Ставом другим изреке, одбијен је захтев туженог-противтужиоца за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени-противтужилац је изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и предложио да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, применом члана 404. Закона о парничном поступку, због потребе уједначавања судске праксе.

По оцени Врховног касационог суда, нису испуњени услови за одлучивање о посебној ревизији туженог у односу на одлуку о тужбеном захтеву, јер у том делу побијана другостепена пресуда не одступа од праксе судова у истим чињенично-правним споровима. Нема потребе ни за новим тумачењем примењеног материјалног права – одредбе члана 123. став 1. Закона о раду, којом је прописано да послодавац може новчано потраживање према запосленом наплатити обустављањем од његове зараде само на основу правноснажне одлуке суда, у случајевима утврђеним законом или уз пристанак запосленог, у вези са члановима 105. став 3. и 119. став 1. тог закона, према којима се отпремнина коју је послодавац дужан да, у складу са општим актом, исплати запосленом при одласку у пензију не сматра зарадом у смислу става 1. члана 105. наведеног закона, већ представља једну од законом утврђених мера заштите запослених за чијим је радом престала потреба и његово неотуђиво право којег се не може одрећи (члан 60. став 4. Устава Републике Србије).

Из наведених разлога, на основу члана 404. став 2. ЗПП, одлучено је као у првом ставу изреке.

Одлука садржана у другом ставу изреке донета је применом члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП, јер вредност предмета спора од 62.500,00 динара по захтеву из тужбе поднете 11.12.2019. године, очигледно не прелази имовински цензус прописан чланом 403. став 3. тог Закона, на основу којег се цени дозвољеност ревизије и у споровима за наплату новчаног потраживања из радног односа.

На основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Међутим, по оцени ревизијског суда, постоје разлози предвиђени чланом 404. став 1. ЗПП да се дозволи одлучивање о посебној ревизији туженог, изјављеној против правноснажне одлуке о противтужбеном захтеву. Потребу одлучивања о посебној ревизији туженог у погледу одлуке о том захтеву оправдавају одлуке овог суда пресуда Рев 401/16 од 03.11.2016. године и решење Рев2 2826/20 од 27.01.2020. године, донете у споровима са истим чињенично – правним ситуацијама.

Због тога је одлучено као у трећем ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији у делу којим се побија правноснажна одлука о противтужбеном захтеву донета у другом степену, на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија туженог основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био у радном односу у РБ „Колубара“ до 30.12.2016. године, када му је радни однос престао на основу споразума о престанку радног односа од 21.12.2016. године. Чланом 3. овог споразума послодавац се обавезао да запосленом исплати стимулативну накнаду у износу од 2.197.521,00 динара. Тужиоцу је, на основу одлуке његовог послодавца од 12.03.2014. године, одобрен бескаматни зајам у износу од 62.500,00 динара. Том одлуком (тачка 7) предвиђено је да је запослени коме радни однос престане пре почетка, односно пре истека крајњег рока за отплату зајма, дужан да неотплаћени износ зајма врати приликом престанка радног односа. Тужилац је дао писану изјаву од 13.03.2014. године којом се сагласио да служба обрачуна зарада, у случају престанка радног односа, пре почетка отплате зајма или пре истека крајњег рока за отплату зајма неотплаћени износ зајма отплатити приликом престанка радног односа. Тужиоцу је припадајућа отпремнина исплаћена у износу умањеном за 62.500,00 динара. Одлуком туженог од 10.04.2017. године свим запосленима у ЈП „Електропривреда Србије“ као послодавцу, односно послодавцу следбенику запослених у бившим зависним друштвима која су припојена том јавном предузећу, отписује се дуг по основу зајма одобреног одлуком од 12.03.2014. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили противтужбени захтев. По становишту судова, Одлука од 10.04.2017. године односи се на сва лица којима је зајам дат, па и на тужиоца, без обзира што је њему радни однос престао пре доношења те одлуке, јер би у супротном он био изложен дискриминацији у смислу члана 19. став 2. и члана 20. став 1. тачка 2. Закона о раду.

По становишту Врховног касационог суда, основано се ревизијом туженог указује да су нижестепени судови, одлучујући о противтужбеном захтеву, погрешно применили материјално право.

Забрана дискриминације предвиђена је одредбом члана 21. Устава Републике Србије. Том одредбом прописано је да су пред Уставом и Законом сви једнаки и да свако има право на једнаку законску заштиту, без дискриминације, и забрањена свака дискриминација, непосредна или посредна, по било ком основу, а нарочито по основу расе, пола, националне припадности, друштвеног порекла, рођења, веросиповести, политичког или другог уверења, имовног стања, културе, језика, старости и психичког или физичког инвалидитета. Забрана дискриминације зајемчена је и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода (члан 14), Протоколом број 12. уз наведену Конвенцију (члан 1) и Међународним пактом о грађанским и политичким правима (члан 26).

Дефиниција дискриминације дата је у Закону о забрани дискриминације („Службени гласник Републике Србије“ број 22/09), тако што су у члану 2. тачка 1. дати појмови „дискриминација“ и „дискриминаторско поступање“. Дискриминација у

области рада је издвојена и експлицитно забрањена чланом 16. тог Закона, а дефинисана је као нарушавање једнаких могућности за заснивање радног односа или уживање под једнаким условима свих права из области рада, као што су право на рад, на слободан избор запослења, напредовања у служби, стручног усавршавања и професионалне рехабилитације, једнаку накнаду за рад једнаке вредности, правичне и задовољавајуће услове рада, одмор, образовање и ступање у синдикат, као и на заштиту од незапослености.

Забрана дискриминације лица која траже запослење и запослених прописана је члановима 18. – 23. Закона о раду. Према одредбама члана 19. став 2. и члана 20. став 1. тачка 2. тог Закона, чијом применом су нижестепени судови одлучили о основаности противтужбеног захтева, прописано је да посредна дискриминација у смислу тог Закона постоји када одређена, на изглед неутрална одредба, критеријум или пракса ставља или би ставила у неповољнији положај на друга лица оно лице које тражи запослење, као и запосленог због одређеног својства, статуса, опредељења или уверења из члана 18. истог Закона, односно да је дискриминација из члана 18. тог Закона забрањена у односу на услове рада и сва права из радног односа.

Из наведених прописа следи да је суштинска карактеристика дискриминације неоправдано прављење разлике између људи које је засновано на неком стварном или претпостављеном личном својству. Зато неједнако поступање које није засновано на неком личном својству не представља дискриминацију, чак и у ситуацији када се неки поступци неправични. Листе личних својстава наведених у члану 2. Закона о забрани дискриминације и члану 18. Закона о раду нису затворене, па је тако омогућено да се дискриминацијом и дискриминаторским поступањем окарактерише и неједнако поступање засновано на неком личном својству које није изричито наведена у ратификованим Конвенцијама, Уставу и Законима.

Имајући изложено у виду, по налажењу ревизијског суда, у конкретном случају нема дискриминације тужиоца по основу неког његовог личног својства. Тужичев статус лица које није запослено код туженог у време када је тужени донео одлуку о отпусту зајма запосленима, није лично својство по основу којег би он могао бити дискриминисан том одлуком у области рада. Правилна примена законских одредби приликом одређивања постојања посебног случаја дискриминације у области рада подразумева утврђење понашања послодавца којим се нарушавају једнаке могућности и једнаки услови за уживање оних права из области рада, због којих се запослени ставља у неповољнији положај у односу на остале запослене, што овде није случај. Одлука туженог о отпису зајма односи се на све запослене – лица која су у радном односу у време када је та одлука донета, а не и на тужиоца који у то време није био запослен код туженог, па зато исти није ни могао бити дискриминисан.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу четвртом изреке.

На основу члана 165. став 2. ЗПП одлука о трошковима другостепеног и ревизијског поступка садржана у петом ставу изреке, донета је применом члана 153. став 2. ЗПП, због делимичног успеха туженог у парници.

**Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.**

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић